

En blygsam, godmodig man

"En stor tid kräver stora människor. Det finns okända hjältar, anspråkslösa män utan en Napoleons ryktbarhet och historia. En analys av deras karaktär skulle till och med ställa Alexander den stores berömmelse i skuggan. Idag kan ni på Prags gator möta en luggsliten man som själv inte vet vad han egentligen betyder i den nya, stora tidens historia. Han går blygsamt sin väg utan att störa någon och han blir inte heller störd av journalister som ber om en intervju. Om ni skulle fråga honom vad han heter skulle han svara enkelt och anspråkslöst: 'Jag heter Svejk...'

Och denne stillsamma, anspråkslösa, luggslitne man är verkligen den gamle gode soldaten Svejk, den tappra och hjältemodige vars namn en gång under den österrikiska tiden var på alla

medborgares läppar i konungariket Böhmen och vars berömmelse inte heller kommer att förblekna republiken.

Jag tycker mycket om den tappra soldaten Svejk, och när jag nu skriver ner hans öden och äventyr under världskriget är jag övertygad om att ni alla kommer att sympatisera med denne anspråkslösa, ökande hjälte. Han satte inte eld på gudinnans tempel i Efesos som den dumme Herostatos för att komma i tidningarna och skolböckerna.

Och det är tillräckligt."

Så börjar Jaroslav Hasek sin krönika om *Den tappra soldaten Svejks äventyr under världskriget*. För första gången kan vi nu läsa om den godmodige soldaten i en komplett översättning som är gjord direkt från det tjeckiska originalen. Vi firar denna kulturhistoriska händelse med att låta världshistoriens kanske roligaste bok bli huvudbok för detta bokklubbsnummer.

Läs mer om medlemsboken på sidan 2.

DEN HISTORISKA OCH KULTURHISTORISKA BOKKLUBBEN

Provocerande historisk studie av *Hjördis Levin*

Sedlighetsdebatt och preventivlag

Det är spännande att läsa Hjördis Levins historiska studie *Masken uti rosen*. Ämnet är fortfarande i högsta grad aktuellt och Levin inspirerar med provocerande tankar och idéer. Det här är en bok som säkert kan väcka bestörtning på sina håll ännu i dag.

Hjördis Levin är kanske mest känd för sin debattbok om "Testiklarnas herravälde: sexualmoralens historia", som utkommit i flera upplagor sedan 1986. I sin nya bok tar hon sin

utgångspunkt i preventivlagen av år 1910 och rullar sedan upp lagens trettioåriga bakgrundshistoria.

1800-talet brukar räknas som en bryningstid i Sveriges historia och är känt för sina hetsiga debatter i olika frågor. Den så kallade sedlighetsstriden uppstår en stor del av decenniet. I centrum befinner sig ledande feminister i kontrovers med manliga representanter för en ny litteratur och för nya och omvälvande sexualpolitiska idéer. En av de mest uppseendeväckande idéerna är nymalthusianismen eller läran om att nästan alla sociala problem beror på överbefolkning och kan lösas enbart genom nativitetsinskränkning med hjälp av preventiva medel och metoder.

Nymalthusianismen möts med stort motstånd såväl under 1880-talet som i början av 1900-talet. Vad är det i dessa nya idéer som var så upprörande?

Hjördis Levin visar hur den svenska debatten om nymalthusianismen ingår som en del i en större kulturell omvandling. Under perioden 1880-1910 kan tydliga tecken skönjas på att ett nytt mönster för förhållandet mellan

man och kvinna håller på att utvecklas. Ett alliansmönster med betoning på fortplantning och arv börjar avlösas av ett sexualitetsmönster som betonar kroppens begär och rasens kvalitet. Nu påbörjas också övergången från ett förindustriellt och fattigt samhälle till ett konsumtions-samhälle på hög teknisk nivå. Det nya samhället behöver njutningsbenägna människor med höga anspråk på livet men också med en relativt disciplinerad karaktär och ett kontrollerat sexualliv.

Den långvariga debatten från 1880 till 1910 är ett uttryck för en strid mellan representanter för två olika världsåskådningar—idealism och materialism—som kämpar med varandra om hur samhället skall se ut i framtiden. Synen på kvinnan och hennes sexuella roll börjar märkbart förändras. En sådan förändring är nödvändig för att den klassiska borgerliga moralen skall kunna ersättas av en mer tillåtande moral. Den klassiska moralen försvaras vid slutet av perioden nästan enbart av kvinnor och attackeras av nymalthusianer, socialdarwinister och socialdemokrater som

alltför sträng för vanliga människor att efterleva. Kvinnorna måste få större frihet och slippa ständiga graviditeter, men de bör också bli mer sexuellt medvetna och tillgängliga för den enskilde mannen och för att befärdna nationen och rasen.

Hjördis Levin
MASKEN UTI ROSEN
Nymalthusianismen i Sverige
1880-1910.
Propaganda och motstånd.

Inviksfilkar, 488 sidor, illustr.
Boknr 90723
Capris: 312:-
Ditt klubbpris: **239:-**

Hjördis Levin

Foto: